

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра права та публічного управління

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

“30” 08 2024 р.

КРИМІНАЛІСТИКА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	08 Право
Спеціальність:	081 Право
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Право»
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2024**

РОЗРОБНИК:

кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри права та
публічного управління

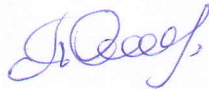

Ігор ОГЕРУК

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри права та публічного управління
протокол №_1_ від _30_ серпня 2024 р.

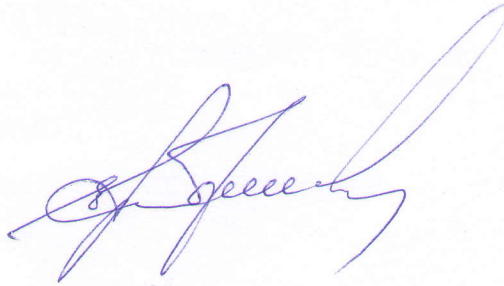
В.о завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Євген ПИСЬМЕНСЬКИЙ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30.08 2024 р.

e-mail	ihor.oheruk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	303А
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/ihor-oheruk
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3940

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. «Криміналістика» – це навчальна дисципліна, яка покликана сформувати у студентів необхідні криміналістичні знання як невіддільний елемент професійної підготовки юриста-правознавця. Криміналістичні знання потрібні слідчим, адвокатам, нотаріусам, спеціалістам-криміналістам, експертам, а також керівникам юридичних служб підприємств, установ та організацій, незалежно від форм власності, для виконання організаційно-управлінських функцій на високому професійному рівні.

Програма навчальної дисципліни відображає закономірності механізму вчинення злочинів та виникнення інформації про злочин і його учасників; закономірності збирання, дослідження, оцінки і використання доказів; спеціальні засоби та методи розслідування та попередження кримінальних правопорушень.

Метою вивчення дисципліни є формування знань про основні засоби, прийоми і методи розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, а також вмінь по їх застосуванню.

Основними **завданнями** курсу є засвоєння студентами системи знань, вмінь та навиків з використання криміналістичних засобів і методів розслідування кримінальних правопорушень; опанування тактичними прийомами та організаційними формами проведення окремих слідчих дій, їх належною фіксацією; оволодіння навичками використання досягнень криміналістики, психології, криминології та інших наук для потреб розслідування і попередження кримінальних правопорушень.

Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студенти повинні **знати**:

- основні категорії і поняття криміналістики;
- основні види криміналістичних технічних засобів та порядок їхнього використання;
- порядок роботи зі слідами кримінальних правопорушень;
- методику проведення ідентифікаційних досліджень;
- тактику проведення слідчих (розшукових) дій;
- структуру методики розслідування окремого виду кримінального правопорушення;
- передовий досвід слідчої, експертної, оперативно-розшукової та судової практики розкриття і розслідування конкретних злочинів.

вміти:

- використовувати криміналістичний понятійно-категоріальний апарат;
- застосовувати основні методи криміналістики в процесі розкриття, розслідування та попередження кримінальних правопорушень;
- використовувати структуру методики розслідування окремого виду злочинів як методичну схему конструювання процесу розслідування конкретного кримінального правопорушення;
- ефективно використовувати науково-технічні засоби, тактичні прийоми і методичні рекомендації у розслідуванні кримінальних правопорушень.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП “Право” (2024/2025)).

Шифр та назва компетентності	Результати навчання
ЗК 2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
ЗК 7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. кримінальних правопорушень
СК 13 Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ	ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	4		
Семестр	7		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	30	8
	семінари, практичні	30	8
Самостійна робота		120	74
Форма підсумкового контролю	екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Кримінальне право	Практика складання процесуальних документів у кримінальних та цивільних справах
Кримінальне процесуальне право України	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль I. Методологія криміналістики.

Тема 1. Поняття, предмет, система та методи криміналістики (2 год.).

Криміналістика як наука, наукові криміналістичні школи, етапи розвитку криміналістичної теорії. Завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства і формування правової держави. Загальні та окремі завдання криміналістики.

Вчення про предмет криміналістики. Предмет криміналістики, його зміст і сучасні підходи до конструювання його визначень. Закономірності взаємозв'язку речей в природі як предмет криміналістики. Закономірності способу вчинення кримінального правопорушення як предмет криміналістики. Закономірності щодо особи злочинця як предмет криміналістики.

Система криміналістики. Теоретичні і методичні основи криміналістики. Криміналістична техніка як складова криміналістики. Криміналістична тактика як складова криміналістики. Криміналістична методика як складова криміналістики.

Взаємозв'язок криміналістики з іншими предметами та дисциплінами. Криміналістика і кримінальне право. Криміналістика і криминологія. Взаємозв'язок криміналістики з теорією оперативно-розшукової діяльності, судовою медициною, судовою психіатрією та психологією. Взаємозв'язок криміналістики з природничими науками (фізикою, хімією, біологією, науковою організацією праці та ін.).

Класифікація методів науки криміналістики. Загальнонауковий метод як основа методів криміналістики. Загальнонаукові методи криміналістики. Система спеціальних методів криміналістики.

Системно-структурний метод. Використання логічних законів і форм мислення: дедукції, індукції, аналогії. Гіпотетичний метод пізнання. Моделювання. Використання логічних прийомів пізнання: аналізу, синтезу, порівняння, абстракції, узагальнення.

Система спеціальних методів криміналістики.

Питання для самостійного вивчення: Історичний розвиток науки криміналістики в Україні. Роль криміналістики в боротьбі зі злочинністю. Криміналістика в системі юридичних наук. Узагальнення судової, слідчої і експертної практики – джерело формування криміналістичних методів. Криміналістичне прогнозування і його роль у розробці криміналістичних методів. Критерії допустимості спеціальних методів криміналістики в кримінальному судочинстві (4-9, 14, 16).

Тема 2. Криміналістична ідентифікація та діагностика (2 год.).

Поняття та наукові засади криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності. Види та форми криміналістичної ідентифікації. Ідентифікаційні ознаки і властивості, їх класифікація. Ототожнення і встановлення групової належності. Об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації.

Етапи ідентифікаційних досліджень. Експертний огляд об'єктів як етап ідентифікаційного дослідження. Роздільне дослідження об'єктів як етап ідентифікаційного дослідження. Експериментальне дослідження об'єктів як етап ідентифікаційного дослідження. Порівняльне дослідження об'єктів як етап ідентифікаційного дослідження. Оцінка результатів як етап ідентифікаційного дослідження. Застосування математичних і кібернетичних методів у ідентифікаційних дослідженнях.

Поняття і сутність криміналістичної діагностики. Наукові засади криміналістичної діагностики. Діагностичні завдання та методика їх вирішення. Значення криміналістичної діагностики для розкриття та розслідування злочинів.

Питання для самостійного вивчення: Поняття і загальні положення методики діагностичного і ситуаційного дослідження, значення їх, результатів. Встановлення загального джерела походження і вирішення практичних задач криміналістичного дослідження (4-9, 16).

Змістовий модуль II. Криміналістична техніка.

Тема 3. Судова фотографія (2 год.).

Загальні основи судової фотографії. Поняття судової фотографії, її завдання та значення для розслідування кримінальних правопорушень. Види і методи судової фотографії.

Види та методи польової судової фотографії. Фотозйомка місця події, трупа, слідів і предметів. Впізнавальна фотозйомка. Фотозйомка при відтворенні обстановки і обставин події, обшуку та інших слідчих (розшукових) діяч.

Судово-дослідницька фотографія. Фотографічні методи змінення контрасту. Фотозйомка в інфрачервоних, ультрафіолетових, рентгенівських променях. Макро- і мікрофотографія.

Питання для самостійного вивчення: Основи загальної фотографії. Використання фотозйомки при проведенні відтворення обстановки і обставин події, обшуку, пред'явлення для впізнання та інших слідчих (розшукових) дій (4-9).

Тема 4. Криміналістична трасологія (4 год.).

Поняття криміналістичної трасології, її наукові основи. Поняття і класифікація слідів, механізм їх утворення. Загальні правила виявлення, фіксації і вилучення слідів.

Сліди людини. Сліди рук. Папілярні узорі, їх властивості і види. Пороскопія. Виявлення, фіксація і вилучення слідів рук. Сліди ніг людини. Сліди стопи, сліди взуття. «Доріжка» слідів ніг і її криміналістичне значення. Фотографування, вимірювання і опис слідів ніг. Виготовлення копій з слідів ніг. Сліди зубів і нігтів. Біологічні сліди людини.

Сліди знарядь та засобів вчинення злочину. Сліди знарядь злому і інструментів, їх класифікація. Фіксація слідів знарядь злому та інструментів. Сліди транспортних засобів, їх класифікація. Особливості фіксації і вилучення слідів транспортних засобів. Інші матеріальні сліди, які мають криміналістичне значення.

Дослідження слідів кримінального правопорушення. Можливості слідчого і експертного дослідження слідів. Огляд і попереднє дослідження слідів. Трасологічні експертні дослідження.

Питання для самостійного вивчення: Співвідношення понять «сліди події кримінального правопорушення» і «сліди певного слідоутворюючого об'єкта». Сутність індивідуальності, відновлення і відносної незмінності папілярних візерунків. Технічні засоби, методи і можливості збирання слідів зубів і нігтів людини (4-9).

Тема 5. Розшук і ототожнення людини за ознаками її зовнішності (2 год.).

Габітологія як наука про ознаки зовнішності людини. Характеристика зовнішніх ознак людини, їх класифікація. Анатомічні і функціональні ознаки, статичні і динамічні ознаки. Загальні і окремі ознаки.

Система криміналістичного описання ознак зовнішності. Джерела інформації про ознаки зовнішності людини. Методика словесного портрета. Застосування фоторобота в слідчій та оперативно-розшуковій роботі. Використання суб'єктивного мальованого портрету в слідчій та оперативно-розшуковій практиці.

Значення і завдання ідентифікації людини за зовнішніми ознаками. Співвідношення описання, впізнання та ідентифікації особи. Види ідентифікації людини за зовнішніми ознаками. Судово-портретна експертиза та її можливості.

Питання для самостійного вивчення: Історичний розвиток габітології як галузі криміналістики. Значення габітології в протидії злочинності. Наукові основи встановлення людини за ознаками зовнішності (4-9).

Тема 6. Криміналістичне дослідження документів та судове почеркознавство (2 год.).

Поняття криміналістичного дослідження документів і його завдання. Документ як об'єкт криміналістичного дослідження.

Огляд документів як окреме дослідження. Встановлення змін у тексті документів. Ознаки зміни тексту документа. Підчистка, витравлювання, змивання, дописування та інші зміни тексту документа. Встановлення подробиць відбитків печаток і штампів. Встановлення подробиць бланків.

Дослідження закреслених і залитих текстів. Встановлення тексту спалених документів. Відтворення маловидимих і невидимих текстів. Можливості експертного дослідження відбитків печаток і штампів. Техніко-криміналістична експертиза документів. Можливості експертного дослідження.

Загальні поняття судового почеркознавства як окремої галузі криміналістичної техніки. Навики письма. Закономірності формування і зміни навиків письма. Динамічний стереотип. Індивідуальність письма і варіаційність його ознак.

Ідентифікаційні ознаки письма, їх класифікація. Ознаки письмової мови. Типографічні ознаки. Ознаки почерку, їх класифікація. Загальні і окремі ознаки почерку. Ознаки зміни почерку. Маскування почерку. Ознаки невизначеного виконання рукопису. Імітація почерку.

Почеркознавча та авторознавча експертизи. Підготовка матеріалів до почеркознавчої експертизи. Вільні і експериментальні зразки почерку і підпису. Вимоги, які пред'являються до зразків. Питання, які вирішуються почеркознавчою експертизою. Методика почеркознавчої експертизи. Авторознавча експертиза та її можливості.

Питання для самостійного вивчення: Основи дослідження паперових грошей і цінних паперів. Можливість ідентифікації і встановлення групової належності засобів виготовлення документів за допомогою офісної техніки. Особливості почеркознавчого дослідження підпису (4-9, 11, 23).

Тема 7. Судова балістика (2 год.).

Судова балістика як галузь криміналістичної техніки. Поняття судової балістики, її наукові основи. Завдання судової балістики та значення її в судово-слідчій та експертній практиці.

Об'єкти судової балістики. Вогнепальна зброя, її класифікація. Боєприпаси до вогнестрільної зброї. Види і характеристика слідів пострілу. Слідчий огляд і дослідження зброї і слідів пострілу на місці події.

Судово-балістична експертиза. Встановлення придатності та бойових властивостей зброї. Встановлення групової належності і тотожності зброї. Ототожнення зброї за стріляними гільзами і кулями.

Питання для самостійного вивчення: Факти та обставини, що можуть бути встановлені у перебігу розслідування кримінальних правопорушень, що пов'язані із використанням вогнепальної зброї. Значення мікрооб'єктів у встановленні фактів та обставин використання вогнепальної зброї та боєприпасів (4-9).

Змістовий модуль III. Криміналістична тактика.

Тема 8. Тактика слідчого огляду (4 год.).

Поняття слідчого огляду. Види слідчого огляду. Завдання слідчого огляду та вимоги щодо його проведення. Загальні положення тактика проведення слідчого огляду.

Поняття, завдання і значення огляду місця події. Об'єкти огляду. Криміналістичні версії при огляді місця події. Негативні обставини огляду місця події. Організація огляду місця події. Стадії огляду місця події, їх зміст і значення. Техніко-криміналістичні засоби, які використовуються при огляді місця події. Участь спеціалістів в огляді.

Тактичні особливості проведення окремих видів слідчого огляду. Огляд трупа або його частин. Тактичні прийоми огляду трупа, пов'язаний з ексгумацією. Участь спеціалістів в огляді трупа або його частин. Огляд приміщень і ділянок місцевості, які не є місцем події. Огляд предметів. Огляд тварин. Огляд документів. Огляд транспортних засобів. Огляд живих людей.

Питання для самостійного вивчення: Поєднання завдань слідчого огляду і позаекспертного дослідження речових джерел інформації на місці пригоди. Поєднання огляду місця події з проведенням оперативно-розшукових дій. Черговість збирання слідів події злочину та інших речових джерел інформації у перебігу огляду місця пригоди (3-9, 16, 16, 20).

Тема 9. Тактика обшуку (2 год.).

Поняття, завдання і значення обшуку. Правова регламентація порядку проведення обшуку. Завдання обшуку та вимоги щодо його проведення. Види обшуку. Учасники обшуку. Загальні положення тактики обшуку.

Планування і підготовка до обшуку. Процесуальне забезпечення доступу до приміщень та інших володінь особи. Методи та тактичні прийоми проведення обшуку. Використання техніко-криміналістичних засобів під час обшуку. Оформлення результатів обшуку.

Тактичні особливості проведення окремих видів обшуку. Обшук в жилих, підсобних і господарських приміщеннях. Обшук на підприємствах і в організаціях. Обшук у гуртожитках та готелях. Обшук місцевості. Обшук транспортних засобів. Обшук особи.

Питання для самостійного вивчення: Сутність пошуку і вилучення вірогідних речових джерел доказової інформації та майна, на яке повинно бути накладено арешт; затримання певних осіб, пошуку і вилученні документів, що сприяють встановленню їх особи; вилучення об'єктів, товарообіг яких заборонено або обмежено. Виготвлення фототаблиць, схем і планів, застосування відеозапису під час обшуку (3-9, 15, 16, 20, 21, 23).

Тема 10. Тактика допиту (2 год.).

Поняття, завдання і значення допиту. Види допиту і їх правова регламентація. Використання технічних засобів під час допиту. Учасники допиту.

Загальні положення тактики допиту. Етапи допиту: підготовка допиту, проведення допиту, оформлення результатів допиту. Планування допиту. Організаційно-тактичне забезпечення допиту. Етика допиту. Тактичні прийоми встановлення психологічного контакту. Правила постановки питань і

використання доказів під час допиту. Процесуальне оформлення результатів допиту.

Тактичні особливості окремих видів допиту. Тактика допиту свідків і потерпілих. Допит неповнолітніх. Допит з участю перекладача. Допит в режимі відеоконференції. Допит двох і більше осіб.

Питання для самостійного вивчення: Психологічна і комунікативна сутність допиту як слідчої (розшукової) дії. Тактичні прийоми проведення допиту у конфліктній і гостро конфліктній слідчій ситуації (3-9, 15, 16, 20, 23).

Тема 11. Тактика слідчого експерименту (2 год.).

Поняття тактики слідчого експерименту. Мета та завдання даної слідчої дії. Види слідчого експерименту. Вимоги до проведення слідчого експерименту. Загальні тактичні правила та правові аспекти проведення слідчого експерименту.

Підготовка до проведення слідчого експерименту. Забезпечення відповідних умов проведення слідчого експерименту. Учасники слідчого експерименту. Психологічний аспект слідчого експерименту. Процесуальна фіксація результатів слідчого експерименту.

Тактичні особливості проведення окремих видів слідчого експерименту. Перевірки показань на місці. Відтворення обстановки вчинення злочину. Слідчий експеримент, що дає можливість установити факт почуттєвого сприйняття. Слідчий експеримент, що дозволяє встановити можливість існування певного факту або механізму його виникнення.

Питання для самостійного вивчення: Сутність безпечності та етичності дослідів чи перевірки свідчень під час слідчого експерименту. Технічні засоби, що можуть використовуватися під час проведення слідчого експерименту (3-9, 15, 16, 20, 23).

Тема 12. Тактика пред'явлення для впізнання (2 год.).

Поняття, завдання і значення пред'явлення для впізнання. Види пред'явлення для впізнання. Правова регламентація пред'явлення для впізнання.

Планування і підготовка до пред'явлення для впізнання. Загальні положення тактики пред'явлення для впізнання. Оформлення результатів пред'явлення для впізнання. Участь спеціалістів і використання техніко-криміналістичних засобів.

Тактичні особливості проведення окремих видів пред'явлення для впізнання. Особливості пред'явлення для впізнання живих людей, трупів, предметів, документів, транспортних засобів, тварин, приміщень, ділянок місцевості. Пред'явлення для впізнання фотозображень, відеозаписів і фонограм.

Питання для самостійного вивчення: Науково-психологічні основи пред'явлення для впізнання. Сутність підбору об'єктів чи їх копій (за виключенням трупа людини) які б зовні походили на об'єкт, який має бути пред'явлено до впізнання (3-9, 15, 16, 20, 23).

Змістовий модуль IV. Методика розслідування окремих видів злочинів.

Тема 13. Методика розслідування вбивств (2 год.).

Криміналістична характеристика вбивств. Види вбивств. Способи вчинення вбивств. Знаряддя та засоби вчинення вбивств. Особа злочинця при вчиненні вбивств. Віктимність поведінки жертв. Характеристика способів приховання вбивств.

Початковий етап розслідування вбивств. Особливості порушення кримінальних проваджень даної категорії. Завдання і тактика невідкладних слідчих дій, їх поєднання з оперативно-розшуковими заходами. Типові слідчі ситуації та слідчі версії в справах про вбивства. Встановлення особи загиблого.

Подальший етап розслідування вбивств. Особливості встановлення і доведення мотивів вчинення цих злочинів. Використання спеціальних знань при розслідуванні вбивств. Зміст і характеристика завершального етапу розслідування. Особливості тактики проведення окремих слідчих дій при розслідуванні вбивств.

Особливості розслідування вбивств окремих категорій. Методика розслідування вбивств на замовлення. Розслідування вбивств на сексуальному ґрунті. Особливості розслідування вбивств, вчинених з корисливих мотивів. Методика розслідування дітовбивств. Особливості розслідування замаскованих вбивств (з приховуванням, розчленуванням трупа, інсценуванням певних подій і обставин тощо). Розслідування раніше нерозкритих вбивств.

Питання для самостійного вивчення: Особливості і значення методики розслідування вбивств. Специфіка розслідування вбивств у залежності від способів їх вчинення (1-9, 13).

Зміст семінарських занять

Змістовий модуль I. Методологія криміналістики.

Тема 1. Поняття, предмет та система криміналістики (2 год.).

1. Поняття, значення та завдання криміналістики у боротьбі зі злочинністю.
2. Предмет криміналістики.
3. Система криміналістики.
4. Взаємозв'язок криміналістики з іншими дисциплінами та предметами.
5. Поняття, значення та класифікація методів криміналістики.
6. Використання логічних законів і форм мислення в криміналістиці.
7. Загальнонаукові методи криміналістики.
8. Система спеціальних методів криміналістики.

Тема 2. Криміналістична ідентифікація та діагностика (2 год.).

1. Поняття криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності.
2. Наукові засади криміналістичної ідентифікації.
3. Види та форми криміналістичної ідентифікації.
4. Ідентифікаційні ознаки і властивості, їх класифікація.
5. Етапи ідентифікаційних дослідження.

Змістовий модуль II. Криміналістична техніка.

Тема 4. Криміналістична трасологія (2 год.).

1. Поняття та завдання криміналістичної трасології, її значення в протидії злочинності.
2. Поняття і класифікація слідів.
3. Сліди людини (сліди рук, сліди ніг, біологічні сліди).
4. Сліди знарядь та засобів вчинення кримінального правопорушення.
5. Загальні правила виявлення, фіксації і вилучення слідів.

Тема 6. Криміналістичне дослідження документів та судово почеркознавство (2 год.).

1. Поняття криміналістичного дослідження документів і його завдання.
2. Огляд документів як окреме дослідження. Встановлення змін у тексті документів. Ознаки зміни тексту документа.
3. техніко-криміналістичне дослідження документів.
4. Загальні поняття судового почеркознавства як окремої галузі криміналістичної техніки.
5. Ідентифікаційні ознаки письмової мови, їх класифікація.
6. Ідентифікаційні ознаки почерку, їх класифікація.

Тема 7. Судова балістика (2 год.).

1. Поняття та завдання судової балістики, її значення її в судово-слідчій та експертній практиці.
2. Об'єкти судової балістики.
3. Види і характеристика слідів пострілу.
4. Слідчий огляд і дослідження зброї і слідів пострілу на місці події.
5. Судово-балістична експертиза.

Змістовий модуль III. Криміналістична тактика.

Тема 8. Тактика слідчого огляду (2 год.).

1. Поняття, завдання та види слідчого огляду.
2. Підготовка до проведення слідчого огляду.
3. Загальні положення тактика проведення слідчого огляду.
4. Тактичні особливості огляду місця події.

5. Тактичні прийоми огляду трупа та огляду трупа, пов'язаного з екстругацією.
6. Тактичні особливості освідчення особи.

Тема 9. Тактика обшуку (2 год.).

1. Поняття, завдання і значення обшуку.
2. Планування і підготовка до обшуку.
3. Тактичні особливості обшуку жилих, підсобних і господарських приміщень.
4. Тактичні особливості обшуку ділянок місцевості.
5. Тактичні особливості обшуку транспортних засобів.

Тема 10. Тактика допиту (2 год.).

1. Поняття, завдання, значення та види допиту.
2. Підготовка до допиту.
3. Загальні положення тактики допиту.
4. Тактичні особливості свідків і потерпілих.
5. Тактичні особливості допиту неповнолітніх.
6. Тактичні особливості допиту двох і більше осіб.

Змістовий модуль IV. Методика розслідування окремих видів злочинів.

Тема 13. Методика розслідування вбивств (2 год.).

1. Криміналістична характеристика вбивств.
2. Початковий етап розслідування вбивств.
3. Подальший етап розслідування вбивств.
4. Особливості розслідування вбивств окремих категорій.

Зміст практичних занять

Змістовий модуль II. Криміналістична техніка.

Тема 5. Судова фотографія (2 год.).

Під час практичного заняття студенти повинні, з дотриманням правил особистої безпеки, зімітувати місце події у відповідності до обраних фабул та здійснити фотозйомку за правилами судової фотографії.

На зімітованих місцях події повинна бути наявна така слідова картина:

- фабула «Вбивство»: труп, ушкодження на трупі, відбитки пальців рук, знаряддя вбивства, плями крові;

- фабула «Крадіжка»: сліди проникнення (зламаний замок, розбите вікно тощо), відбитки пальців рук, відбитки слідів ніг, порушення обстановки в приміщенні (розкидані речі, відкриті шухляди тощо);

- фабула «Розбій»: знаряддя вчинення злочину (ніж, стріляна гільза тощо), сліди взуття, плями крові, відбитки пальців рук на знарядді злочину, інші сліди (недопалки, залишки засобів зв'язування тощо);

- фабула «Нанесення тілесних ушкоджень»: сліди застілля (пляшки, стакани тощо), відбитки пальців рук на слідах застілля, плями крові, відбитки слідів ніг, сліди боротьби;

- фабула «Дорожньо-транспортна пригода з тяжкими наслідками»: труп (або місце, де знаходився потерпілий до того, як його забрали до медичного закладу), плями крові, уламки автомашини (уламки скла, частини пластикових деталей тощо), слід протектора коліс транспортного засобу.

Слідова картина злочину на зімітовано місці події може частково змінюватися за погодженням з викладачем в залежності від конкретної фабули та можливості зімітувати місце вчинення конкретного кримінального правопорушення.

Студенти повинні зробити фотознімки, що відповідають орієнтуючому, оглядовому, вузловому та детальному виду фотозйомки

Тема 6. Криміналістична трасологія (2 год.).

Під час практичного заняття повинні власноручно виготовити дактокарту свого однокласника, після чого скласти її опис із зазначенням папілярних узорів та особливостей кожного відбитка окремо.

Тема 7. Розшук і ототожнення людини за ознаками її зовнішності (2 год.).

Під час практичного заняття студенти повинні скласти опис зовнішності особи за методом словесного портрету та створити її фоторобот у одній із безкоштовних програм (наприклад: Faces, Identi-Kit7 тощо). За основу рекомендується взяти свою зовнішність або зовнішність медійно впізнаваної особи.

Змістовий модуль III. Криміналістична тактика.

Тема 11. Тактика слідчого огляду (2 год.).

Під час практичного заняття студенти повинні відтворити дії слідчо-оперативної групи з проведення огляду місця події.

Місце події імітується в криміналістичні лабораторії на локаціях за фабулами:

- дорожньо-транспортна пригода з тяжкими наслідками – ДТП;
- парк – вбивство, розбій;
- під'їзд – вбивство, розбій, нанесення тілесних ушкоджень;
- будинок – вбивство, крадіжка.

Викладач визначає основних дійових осіб: слідчого, потерпілого (якщо такий є у відповідності до фабули), свідків.

Завдання слідчого: визначити склад слідчо-оперативної групи та організувати процес огляду місця події. Інші студенти виконують завдання у відповідності до отриманої ролі. В процесі огляду використовуються наочні практичні криміналістичні засоби (криміналістична валіза, фотоапарат тощо).

Після виконання зазначеного, дії учасників оцінюються з точки зору допустимості отриманих доказів.

За результатами огляду місця події кожен студент повинен скласти протокол зазначеної слідчої (розшукової) дії.

Тема 14. Тактика слідчого експерименту (2 год.).

Під час практичного заняття студенти повинні відтворити слідчий експеримент, що відтворює обстановку вчинення кримінального правопорушення.

Імітація слідчої (розшукової) дії проводиться або у локаціях криміналістичної лабораторії, або, якщо дозволяють погодні умови, на вулиці.

Фабули обираються із кримінальних правопорушень загально-кримінальної спрямованості та можуть бути логічним продовженням раніше розглянутих фабул в контексті процесу досудового розслідування конкретного кримінального правопорушення.

Викладач призначає основних діючих осіб: слідчого та підозрюваного.

Завдання слідчого: визначити інших учасників слідчої (розшукової) дії та організувати її проведення. Інші студенти виконують завдання у відповідності до отриманої ролі.

Після виконання зазначеного, дії учасників оцінюються з точки зору допустимості отриманих доказів.

За результатами слідчого експерименту кожен студент повинен скласти протокол зазначеної слідчої (розшукової) дії.

Тема 15. Тактика пред'явлення для впізнання (2 год.).

Під час практичного заняття студенти повинні відтворити пред'явлення для впізнання особи та пред'явлення для впізнання предмету.

Імітація слідчої (розшукової) дії проводиться в криміналістичній лабораторії.

Фабули обираються із кримінальних правопорушень загально-кримінальної спрямованості та можуть бути логічним продовженням раніше розглянутих фабул в контексті процесу досудового розслідування конкретного кримінального правопорушення.

Викладач призначає основних діючих осіб: слідчого, особу, що будуть впізнавати, особу, що буде впізнавати, а також визначає предмет, що буде пред'являтися для впізнання.

Завдання слідчого: визначити інших учасників слідчої (розшукової) дії та організувати її проведення. Інші студенти виконують завдання у відповідності до отриманої ролі.

Після виконання зазначеного, дії учасників оцінюються з точки зору допустимості отриманих доказів.

За результатами пред'явлення для впізнання особи та пред'явлення для впізнання предмету кожен студент повинен скласти протокол зазначеної слідчої (розшукової) дії (на вибір).

Зміст самостійної роботи студентів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Криміналістика»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
	7 семестр	7 семестр
Самостійна робота, год, у т.ч.:	120	74
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	22	6
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	22	10
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	20	10
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	56	48

ПОЛІТИКА КУРСУ

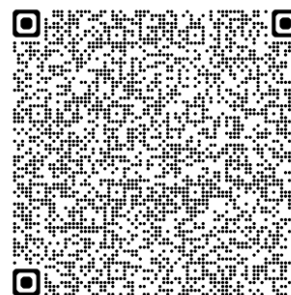
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

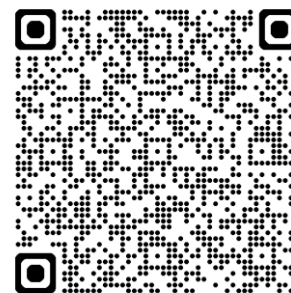
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни “Криміналістика” студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі права.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (Case study, дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах))	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. кримінальних правопорушень	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)). Додатково: написання тез, презентація на науковому заході	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (Case study, дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах))	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв’язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.
-------------------	---

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D

	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гула Л. Ф., Крижановський А. С. Практикум з криміналістики. Методика розслідування окремих видів злочинів [Текст] : навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 371 с.
2. Єфімов М.М. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: підручник / М.М. Єфімов, І.В. Пиріг. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2022. 271 с.
3. Зразки процесуальних документів та бланків у кримінальному провадженні (з коментарями та поясненнями). Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 350 с.
4. Криміналістика : навчально-методичний посібник / Тіщенко В. В., Подобний О. О. Одеса : Видавництво «Юридика», 2022. 236 с.
5. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська]. – 2-е вид, перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
6. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.
7. Криміналістика : підручник : у 2 т. / [А. Ф. Волобуєв, М. В. Даньшин, А. В. Іщенко та ін.] ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Маляррової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018.
8. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, В. О. Коновалова та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.
9. Матеріали для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Криміналістика» для студентів денної форми навчання першого (бакалаврський) рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, В.М. Шевчук, та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. 98 с.

Додаткова

10. Актуальні питання кримінального права, кримінального процесу та криміналістики (на вшанування пам'яті Ганса Гросса) [Текст] : зб. матеріалів Міжнар. наук.практ. конф. (Львів, 29 січ. 2016 р.). МОН України, НУ «Львівська політехніка», Инт. права та психології. Львів : Видво Львівської політехніки, 2016. 248 с.
11. Іщенко А.В., Будзієвський М.Ю., Красюк І.П. Поняття й система методів техніко-криміналістичного дослідження документів : навч. посіб. Київ, 2011. 97 с.
12. Іщенко А.В., Марченко А.Б. Слідчі помилки: сутність, методи дослідження та шляхи запобігання. МВС України. ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. 215 с.
13. Іщенко А.В., Шевченко А.С. Криміналістичне забезпечення розшуку безвісно відсутніх осіб : Посібник: МВС України. ДНДЕКЦ. НАВСУ; За заг. ред. І.П. Красюка. Київ : Ред.-видав. відділ МВС України, 2005. 146 с.

14. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Хільченко С.В. Криміналістика: методичне забезпечення : Навч. посіб. / За ред. П.Д. Біленчука. Київ : «АТОПОЛ», 2010. 319 с.

15. Кофанов А.В., Кофанова О.С. Криміналістика : навч. вид. посіб. для підгот. до іспитів. Київ : О.С. Ліпкан, 2011. 245 с.

16. Криміналістика у протидії злочинності : *Тези доповідей та повідомлень наук.-практ. конф. (Київ, 16.10.2009 р.)*. Ред. Є.М. Моїсеєв, В.Д. Сущенко, В.І. Шахун та ін. / Київ: «Хай-Тек Прес», 2009. 531 с.

17. Методика розслідування квартирних крадіжок : навч.-метод. посіб. / Бондар В.С. та інші / МВС України, Луганськ. ДУВС. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2011. 399 с.

18. Нестор Н.В., Баулін О.В. Порядок проведення судової експертизи у кримінальному провадженні України. *Міжвідомчий науково-методичний збірник «Криміналістика і судова експертиза»*. 2022. С. 28-35.

19. Огерук І.С. Особливості обшуку в умовах воєнного стану. *Правова політика України: історія та сучасність: матеріали III Всеукраїнського науково-практичного семінару* (м. Житомир, 7 жовтня 2022 року). Ж.: Житомирська політехніка, 2022. С. 65-68.

20. Огерук І.С. Особливості слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. *Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу: матеріали XI Всеукраїнського науково-практичного семінару* (м. Івано-Франківськ, 04 грудня 2022 року). Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2022. С. 31-34.

21. Протидія кіберзлочинності та торгівлі людьми : *зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 трав. 2022 р.)*. Харків: ХНУВС. 2022. 225 с.

22. Сезонов В.С. Поняття документа у криміналістиці. *Право і безпека*. – 2022. № 1 (84). С. 215-224.

23. Сокиран Ф.М. Сучасні концепції психологічного впливу на досудовому слідстві : Монографія. Київ : НВТ «Правник», 2002. 171 с.

Інтернет-ресурси:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

5. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 18.10.1998 року №53/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

6. Криміналістика: мультимедійний підручник. *НАВС України*: веб-сайт.
URL: <http://www.naiu.kiev.ua/books/kriminalist/index.html>.